

Mladá léta

(Interview s M. Kanai senseiem podle R.Zimmermana)

Sensei, žijete ve Spojených státech již více než třicet let. Můžete nám říci něco o době, kdy jste sem přijel a jak se stalo, že jste přišel do Bostonu?

Když jsem byl v Hombu, přišel mi dopis od prezidenta bostonského aikidó, pana Raye Dobsona, mladšího bratra Terryho. Napsal mi, že tam má asi 60 lidí studujících aikidó, kteří by potřebovali instruktora a kteří by mohli poskytnout poplatky za letadlo, ubytování a stálý plat. Zapomněl jsem, kolik už to bylo, ale bylo to napsané v dopise. Tehdy Došu, Kisshomaru Uešiba, jel do NY a zastavil se v Bostonu. Tam se podíval na dodžo, které bylo docela malé, ale plné mladých lidí. Takže řekl : „Ok, pošleme vám instruktora.“ A tak se stalo, že jsem jel do Bostonu.

A ukázalo se, že je tomu přesně tak?

Ne tak docela (smích)..., když jsem přijel do Bostonu, bylo v dodžo tak 6-7 členů, byt, o kterém se zmiňovali, byl jen prostor ve druhém patře nad továrnou a nemohl jsem dostávat plat, protože dodžo nemělo peníze. Brzy po mém příjezdu převzal místo Raye Dobsona současný viceprezident Fred Newcomb. Později jsem zjistil, že těch 6-7 členů byl Výbor instruktorů aikidó Boston, kteří si odhlasovali, že nemusí platit žádné členské příspěvky.

Neříkejte mi, že také odhlasovali, že byste měl Vy platit poplatky!

Ne, ale já jsem se musel nějak nasytit, a proto jsem užil peněz za zpáteční letenku, abych si koupil jídlo. Takže jsem byl chycen a nemohl jsem se vrátit.

Myslel jste si, že je tam možná někde chyba?

Ano... možná malá. Později jsem zjistil, že když měl došu přijet do Bostonu, Fred si přivedl do dodžo 60 kamarádů z Univerzity, aby vznikl dojem, že tam cvičí (smích). V každém případě jsem ještě dlouho nedostával žádný plat, takže se Yamada sensei rozhodl poslat mě do pěkného místa: New Jersey! (smích). Tak jsem tam přijel a měl jsem dohlížet na založení dodžo, ve kterém už ale někdo cvičil. Jeho jméno bylo Bill něco, už jsem to zapomněl a já jsem pak usoudil, že pokud budu někde začínat aikidó, tak raději začnu z ničeho. Takže jsem zůstal v Bostonu.

Kdy se začala situace zlepšovat?

Tenkrát jsem moc neuměl anglicky, a proto jsem nevěděl, co se děje. Vzpomínám si, že Yamada sensei původně stanovil můj plat na 50 dolarů týdně, ale ačkoli jsem vyučoval celý týden a každou sobotu a neděli jsem měl soukromé hodiny pro jednu rodinu z Connecticutu, stále jsem si nevydělával žádné peníze a nechápal jsem proč. Naštěstí začal chodit jeden japonský student, který uměl velice dobře anglicky. Myslím, že to bylo znamení od Boha, takže jsem ho vzal a první věc, kterou jsem udělal bylo, že jsem svolal schůzi Výboru instruktorů. Tam jsem teprve zjistil co se děje, co si odhlasovali a co dělali. Bez toho, abych zašel do detailů; byl jsem tak našťvaný, že jsem vyhodil celý Výbor. Poté začali lidé chodit do dodžo a situace se zlepšila. Asi ve stejném čase se mi přihodila ještě jedna dobrá věc. Jistá žena, vdaná za instruktora džudó, který s ní nezacházela příliš pěkně, začala chodit do dodžo a zmínila se, že Wellesleyská Univerzita nabízí kurzy ženské sebeobrany. Tak zvedla telefon a řekla jim : „Nedělejte džudó, aikidó je lepší.“ A já jsem dostal místo instruktora aikidó na Univerzitě ve Wellesley. Tehdy jsem dostal svůj první plat.

Kdy bylo založeno New England Aikikai?

Dodžo jsem otevřel v čínské čtvrti v prosinci 1966 v místě, kterému se říká *combat zone* - bojová oblast. V přízemí byl go-go bar, přes ulici další a na každém rohu stáli hippies, takže to vypadalo jako dobré místo pro dodžo (smích). Všechno bylo velice odlišné od toho, na co jsem byl zvyklý!

Vzpomínáte si na nějaké zajímavé události, které se přihodily ve Vašich počátcích v bojové zóně?

Občas se objevili lupiči, kteří se vloupali do dodžo. Pamatuji si, že jeden z mých žáků pracoval jako muzikant v go-go baru a jednou slyšel z horního poschodí nějaké zvuky a domyslel si, že se někdo pokouší vloupat se dovnitř. Proto mě zavolal a já jsem tam šel a našel všechno zničené: svitek Osenseie, jeho obraz, obraz došu, stůl byl rozlomen na dvě části... (povzdech) Když přijela policie, ptali se, co tu děláme a po vysvětlení mi řekli, že pokud bych tam někoho ještě přistihl, tak je mám vyhodit z okna. Já jsem si pomyslel: „To je skvělá země!“ (smích). Takže jsem začal někdy zůstat v dodžo i přes noc.

Přistihl jste někoho při vloupání?

Jo, přistihl.

Sensei, teď nevím, zda je tohle laskavý, nebo škodolibý úsměv.

Protože to byl malý kluk, nemohl jsem nic dělat, ačkoli jsem měl v ruce meč. Ani mu přistříhnout vlasy. Ale opravdu jsem ho poděsil. Pak už se nikdy nevrátili.

Bylo okolí nebezpečné?

Neustále se tam stávaly různé druhy malých příhod... ale to je normální.

Jak dlouho jste tam zůstal?

Asi tak rok. Pak jsme se přestěhovali na Hlavní náměstí v Cambridgi, kde jsme zůstali docela dost dlouho. Vždycky, když jsem přišel do dodžo, jsem nejdříve spočítal, kolik lidí přišlo. Každý den tam byli stejní studenti, které jsem znal jménem. Ještě dlouhou dobu jsem měl méně než deset lidí. Jednou jsem jich napočítal 11 a byl strašně šťastný! Myslel jsem si: „Konečně mám víc než deset!“ (smích).

Uvažoval jste někdy o návratu do Japonska?

Původně jsem myslel, že se vrátím po třech letech a měl jsem sen, ukázat Osenseie Američanům. Avšak po dvou letech, poté, co jsem se přestěhoval do Bostonu, Osensei zemřel a můj sen se již nemohl naplnit. Tak jako tak, uplynuly tři roky a dodžo stále nemělo mnoho studentů. Když jsem učil v Japonsku, v Hombu a Nagoya, měl jsem zkušenost, že potřebujete alespoň tři roky, abyste mohli rozběhnout dodžo. Nagoya si po třech letech vedla velice dobře, ale v Bostonu se po třech letech nestalo vůbec nic.

Kdy, nebo co byl ten zlomový bod?

Dodžo se znova přestěhovalo asi v roce 1979 na Porterovo náměstí v Cambridgi. Bylo léto. Tehdy jsem znova spočítal studenty. Nyní jich tam bylo 30.

Znal jste všechna jejich jména?

Pouze ty ženské (smích). Od roku 1980 do 1985 jsme se velice rychle rozrostli asi na 120 studentů, ale poté už znova nikdy. Když jsme se přestěhovali, staří studenti nás následovali a my jsme nabrali nové. Nyní to vypadá, že počet klesá, takže se možná budeme muset ještě jednou přestěhovat.

Pamatuji si na instruktora taekwondo, který s námi byl na Hlavním náměstí a taky na Porterově náměstí a nyní je ten samý chlapík v prostoru pod naším dodžo. Hádám, že mu budu muset říct, až se zase postěhujeme (smích).

Kdy jste se rozhodl pořádat letní školy?

První letní škola byla v roce 1967 v New Hampshiru. Myslel jsem si, že bude dobré svést studenty dohromady, aby spolu cvičili. Začal jsem tam vyučovat podle sebe, pak jsem v roce 1972 pozval Yamada senseie a Maruyama Suji z Filadelfie - dnes je nezávislý. Potom už byly letní školy vždy s Yamada senseiem.

Takže prodej vašeho zpátečního lístku, abyste si mohl obstarat jídlo, byla asi dobrá věc, že?

Ano, ale od roku 1966 do 1980 jsem jedl dost brambor, aby mi to vydrželo na celý život (smích).

Trochu se bojím zeptat, ale máte je rád i dnes?

Ano, dneska jsem na nich závislý. (smích)

Takže to byla dobrá léta, co?

Jo (větší smích). Japonci a Američané pocházejí z velice odlišného prostředí a kultur, takže poté, co jsem přijel, jsem zažil kulturní šok. Teď, když o tom zpětně přemýšlím, tak byla ta léta pro mě velice tvrdá... byl jsem napálen... obelhán... Zažil jsem v této zemi takové zklamání. Ale stejně, stejně, mi pár lidí pomohlo, zachránilo mě, nebo podpořilo a tito lidé jsou také američané, se kterými žiji. Dnes jsem velice rád, že zde žiju.

Chcete nám ještě něco říct?

Ano, hodně, ale schovám si to napříště.

Děkuji Vám, sensei, že jste nám sdělil některé své vzpomínky a zážitky.

Tohle interview se uskutečnilo 12. června 1999 mezi hodinami semináře Kanai senseie v Toronto Aikikai.

Překlad -vn-